

KOMUNIKACIJA IN UČENJE

1. Dva načina komuniciranja

Jezik nesprejemanja

Na učenčev problem učitelji reagirajo z neodobravanjem in uporabljajo jezik nesprejemanja, ki onemogoča komunikacijo. Poslužujejo se ukazov, groženj, moraliziranja, svetovanja, poučevanja, kritiziranja, etiketiranja, analiziranja, simpatiziranja, priznavanje vrednosti, spraševanja, sarkazma in tudi nebesedna sporočila, s katerimi sporoči, kaj si misli o učencu.

Jezik sprejemanja

Jezik sprejemanja je boljši, ker je osnova tega obojestransko sprejemanje. S tem spodbujamo njegov razvoj in konstruktivno reševanje problemov ter pozitivno samopodobo.

Učinkovito lahko učencu pomagamo s poslušanjem (pasivno poslušanje, pritrdilne ter opogumljajoče pripombe), vendar se moramo zavedati, da učenec ne ve ali smo ga pravilno razumeli ali ne. Zato se poslužujemo aktivnega pogovora. Zelo pomembno je, da pravilno dekodiramo sporočilo. Aktivno poslušanje zahteva od učitelja, da ima določena stališča.

2. Kdaj je odnos dober med učiteljem in učencem?

- odprtost, kar pomeni, da učenec in učitelj lahko tvegata, da sta direktna in poštena
- da je vsak prepričan, da drugega ceni
- da se oba zavedata vzajemne odvisnosti
- da lahko vsak zase raste in razvija svojo kreativnost, individualnost in skupno zadovoljevanje potreb, kar pomeni, da niti eden niti drug ne more zadovoljevati svoje potrebe na račun drugega

V mnogih primerih je sprejemanje teh karakteristik nemogoče, je pa potrebno prizadevati se v smeri, da bi bili bolj odprti in bolj prepričani v svojo vrednost.

UČITELJ KOT RAZREDNIK

1. Kakšen je dober razrednik?

Dober razrednik je:

1. strokoven, razgledan,
2. nazoren, natančen,
3. izviren, iznajdljiv,
4. razumevajoč, strpen, komunikativen, ljubezniv, sproščen,
5. pravičen, pošten,
6. urejen.

2. Navedite vrste nalog razrednika in vsako nalogo na kratko opišite.

Vrste nalog:

- administrativne,
- pedagoške,
- organizacijske.

Administrativne naloge:

Čiste administrativne naloge so tiste, pri katerih gre za natančno prepisovanje nekaterih podatkov npr. vpisovanje osnovnih podatkov o učencu v pedagoško dokumentacijo, vpisovanje ocen in drugih podatkov o učencu v izkaz, spričevalo ali drug dokument .

Administrativna vloga je za učitelje večkrat najbolj zoprna. Administracije preprosto ne marajo, vzame jim ogromno časa in ne vidijo smisla v prepisovanju podatkov, saj so v šoli zaradi dela z otroki, torej so jim bolj prijetne pedagoške naloge.

Pedagoške naloge:

Razrednik se ukvarja predvsem z dvema skupinama nalog. Z nalogami, ki preprečujejo probleme v razredu ter z nalogami, ki so povezane s problemom, ki je v razredu nastal. Uspešno opravljanje pedagoških nalog neposredno vpliva na boljši učni uspeh, ter posredujejo boljše vzgojne rezultate.

Vsak učitelj mora pri svojem delu sam reševati nastale situacije in vedenje učencev. Če pa se obnašanje preveč stopnjuje, odstopa od ostalih, načenja učiteljevo avtoriteto, se učitelj obrne na razrednika.

Pomembne naloge razrednika so tudi usmerjanje učencev glede na njihove sposobnosti, interese, nagnjenja v razširjeni program šole. Starše pa mora razrednik informirati o možnosti pridobivanja dodatnih znanj njihovih otrok.

Razrednik mora tudi spodbuditi učence, da se sami odločajo, organizirajo, izvedejo dejavnosti, ki dopolnjujejo pouk, npr. različne projekte, raziskovalne naloge, ali pa se sami vključujejo v te aktivnosti na šoli.

Razrednik mora opravljati pedagoške naloge na dovolj visoki strokovni ravni. Zato mora:

- analizirati vzgojne in učne rezultate učencev oddelka;

- opravljati razvojno-raziskovalne naloge (analize, akcijsko raziskovanje);
- skrbeti za strokovno, natančno in dosledno vodenje pedagoške dokumentacije za oddelek.

Organizacijske naloge:

Organiziranje sestankov, izletov, obveščanje in posredovanje informacij učencem...

- 3. Navedite temeljne vloge, ki jih opravlja razrednik in vsako temeljno vlogo na kratko opišite.**

Temeljne vloge:

- povezovalna,
- vzgojna,
- animatorska,
- načrtovalska,
- posredovalna v problemskih situacijah,
- informativna,
- administrativna.

Povezovalna vloga:

Razrednik je vodja oddelčnega učiteljskega zbora ter povezovalac oddelčne skupnosti z ostalimi sistemi na šoli in izven nje, še posebno skrbi za povezanost šole kot institucije z učenci in starši.

Vzgojna vloga:

Omogoča (načrtuje in organizira) situacije, v katerih učenci prevzemajo soodgovornost za življenje v oddelčni skupnosti ter odgovornost za svoja ravnanja in odločitve, spodbuja razvijanje čuta za sočloveka, razvoj temeljnih človeških vrednot, oblikovanje zrele, samostojne osebnosti, ki ravna po ponotranjenih etičnih načelih.

Animatorska vloga:

Spodbuja, motivira, aktivira učence in učitelje, da lahko uveljavijo in razvijajo svoje darove, sposobnosti in zamisli; omogoča, da posamezniki prevzemajo svoj del odgovornosti za življenje skupnosti.

Načrtovalska vloga:

Skupaj z ostalimi člani načrtuje in evalvira delo in življenje oddelčne skupnosti.

Posredovalna vloga v problemskih situacijah:

Pomaga vsem vpletenim pri reševanju problemskih situacij, ki nastajajo med učenci, med učenci in učitelji ipd., poskrbi, da proces reševanja konfliktov poteka konstruktivno.

Informativna vloga:

Posreduje informacije učencem, staršem in ostalim članom učiteljskega zbora.

Administrativna vloga:

Ureja dokumentacijo, skrbi za zakonitost postopkov, zapisnike, evidence, piše spričevala...

4. **Od česa so odvisne razrednikove vloge in čemu naj razrednik svojo vlogo prilagaja?**

Razrednikove vloge so odvisne od vsakokratne situacije v oddelčni skupnosti, značilnosti skupine, potreb in izzivov.

Razrednik naj svojo vlogo prilagaja vsakokratnim potrebam oddelčne skupnosti, pomembno pa je, da v svojem prizadevanju in delu pokriva vseh sedem področij temeljnih vlog (povezovalne, vzgojne, animatorske, načrtovalske, posredovalne v problemskih situacijah, informativne in administrativne vloge).

1. **Konflikt v vsakemu človeku sproža napetost in bolečino, kar sili vsakega udeleženega posameznika v nek odziv. Na kakšen načine se lahko nanj odzovemo? (navedi najmanj štiri načine odziva).**

- ga odrinemo in se delamo kot da ta ne obstaja ter se izogibamo področju kjer je, predvsem zaradi strahu da ga ne bi bili zmožni rešiti
- izvajamo pritisk na druge, da bi se le ti podredili ali razrešili problem (izsiljevanje, obtoževanje, ...), saj so nam lastni interesi in ideje najpomembnejši
- se uklonimo pritisku in se navidezno prilagodimo oz podredimo, največkrat zaradi strahu
- iščemo kompromis, ki ga bolj ali manj hitro dosežemo, saj nanj pristanemo, kadar se zdi, da bomo od tega imela vsaj nekaj koristi drugače pa bi tvegali
- začnemo konflikt reševati, kar seveda terja več časa in napora, vendar največkrat pripelje do izredno kakovostnih rešitev. Pri reševanju iščemo rešitev, ki je najboljša za oba udeleženca pri čemer lahko vsak ohrani lastne interese in tudi dober odnos

2. **Navedite posledice nerazrešenih in rešenih konfliktov, ter s pomočjo teh razložite kaj je bolje – šole brez konfliktov ali šole v katerih se le ti pojavljajo. Pojasnite!**

Nerazrešeni spori lahko privedejo do frustracije, ki se kaže v občutku tesnobe, nelagodja, zaskrbljenosti ali celo izgube samozaupanja in psihosomatskih motenj.

Rešeni konflikti ponavadi prinašajo veliko pozitivnih posledic, saj pripomorejo, da ozavestimo probleme in najdemo ustrežnejše rešitve ter omogočajo, da bolj spoznamo sebe in druge ter poglobimo in obogatimo odnos. Rešeni konflikti

prispevajo k širjenju znanja, k spodbujanju radovednosti in poglobljanju razumevanja življenja in različnosti.

Učenci veliko problemov ne bi spoznali kot probleme, če se konflikti v šoli ne bi pojavljali. Vsak konflikt osebo sili k iskanju rešitve problema.

V brezkonfliktnih šolah probleme ignorirajo in potlačijo, zato te šole postanejo mrtve in dolgočasne, medtem ko v konfliktnih šolah, konfliktni izobraževalni proces ohranjajo pri življenju in v nenehnem gibanju, ter spodbujajo spremembe in razvoj, do česar pa brez konfliktov ne bi prišlo. Pozitivna lastnost konfliktov v šolah je tudi spodbujanje našega zanimanja za probleme in boljše spoznavanje samega sebe, saj otroci ponavadi šele v odkriti konfrontaciji s partnerjem v konfliktu prihajajo do nekaterih spoznanj o sebi.

3. Ko v razredu rešujemo konflikte in konfliktno situacije to počnemo po nekem vzorcu oz. procesu. Navedite faze reševanje konflikta (6) po Johnu Deweyu in vsako na kratko opišite.

1. Definiranje problema (konflikt)

- kritična faza celotnega procesa
- včasih na tej točki ne znamo opredeliti problema
- lahko si pomagamo;
 - učenci morajo v to metodo verjeti
 - vključiti je potrebno le tiste otroke, ki imajo problem
 - potrebno je imeti čas, za dokončanje vsaj ene stopnje
 - uporaba JAZ-sporočil
 - ne smemo pretiravati s svojimi čustvi
 - postaviti je potrebno problem in ne rešitev
 - pomembno je, da pri imenovanju problema le-tega izrazimo v obliki potreb, ne pa rešitev konflikta

2. Zbiranje možnih rešitev

- ko je problem ustrezno definiran, začnejo učenci in učitelji dajati možne predloge
- prednost učencem
 - predlaganih rešitev se ne sme vrednotiti
 - spodbujamo sodelovanje
 - vsak predlog je potrebno zapisati
 - ne smemo zahtevati utemeljitve predloga
 - potrebno je spodbujati vsakega posebej

3. Ovrednotenje rešitev

- začeti je potrebno z odprtim vprašanjem
 - katera rešitev je otrokom najbolj všeč, katera najmanj
 - potrebno prečrtati vse rešitve s katerimi se kdorkoli

- ne strinja – ne glede na razlog
- uporaba aktivnega poslušanja
- uporaba JAZ stavkov
- dokumentiranje in analiza
- potrebno je najti predlog, ki bo sprejemljiv za vse

4. Odločitev

- pade, ko se vsi strinjajo z eno samo možnostjo, kot najboljšo
- če imamo več predlogov potem sledimo tem točkam;
 - nikoli ne uporabimo glasovanja, saj sodelujoče to vedno razdeli na zmagovalce in poražence
 - soglasno sprejeta rešitev
 - predvidevanje posledic za posamezne predloge
 - prizadevanje da pride do popolnega soglasja
 - končno odločitev je potrebno zapisati

5. Izvedba

- dogovor o rešitvi konflikta
- jasno določimo kdo bo kaj naredil ter kdaj z izvajanjem začnemo

6. Preverjanje

- pomembno je imeti pregled nad učinkovitostjo sprejete odločitve